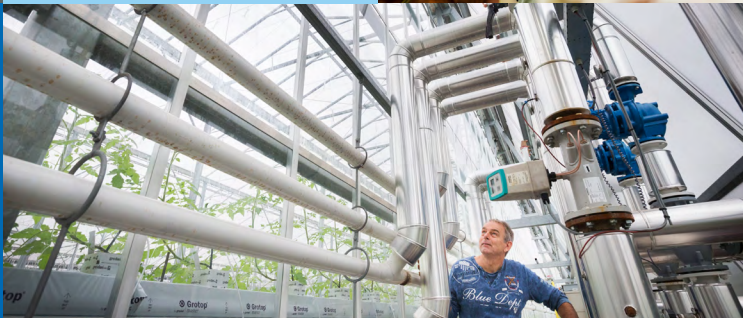
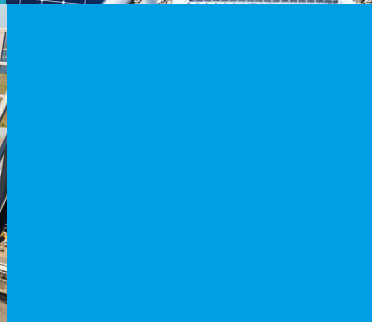

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Met minder
complexiteit naar
meer impact

Stand van RVO

De Stand van RVO in vogelvlucht

We benutten elke vierkante meter in ons land om te wonen, te leven en te werken. Om ook in de toekomst een plezierig leefbaar land te blijven met een sterke economie zijn er transitie nodig. Dat brengt grote opgaven met zich mee. En dat vraagt veel van ons allemaal. Niet alleen van ons als overheid, maar ook van onze ondernemers en burgers. Als Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) ondersteunen we met name ondernemers om hun bijdrage hieraan te leveren. En dat willen we doen als excellente publieke dienstverlener met zichtbare maatschappelijke impact in binnen- en buitenland.

Dit betekent dat we voortdurend kijken waar we onze dienstverlening kunnen verbeteren en onze impact kunnen vergroten. Hierover zijn wij constant in gesprek met ondernemers, om inzicht te hebben in waar het knelt. Wat we zelf kunnen veranderen, veranderen we zelf. En we voeren gesprekken met onze opdrachtgevers om ook gezamenlijk tot verbeteringen te komen. Dit doen we voordat nieuw beleid in uitvoering komt en blijven we continu doen tijdens het uitvoeren. Zo verbeteren we onze dienstverlening aan ondernemers en bereiken we meer met de instrumenten die we hebben. Maar tevreden zijn we nog niet.

Onze grootste kracht is de combinatie aan opdrachten die we uitvoeren voor diverse ministeries, decentrale overheden en de Europese Unie. Vanuit die positie zien wij de verschillende ambities vanuit de overheid bij de ondernemer bij elkaar komen: in de vorm van regelgeving, regelingen en programma's.

Deze regelgeving, regelingen en programma's kunnen een goede stimulans voor ondernemers zijn om te investeren in een manier van ondernemen die bijdraagt aan de oplossingen voor maatschappelijke opgaven. Maar het instrumentarium is inmiddels zo uitgebreid dat het zijn doel soms voorbij lijkt te schieten. Kijkend vanuit de ondernemer is het geheel van wetten en regels, regelingen en programma's te complex: afzonderlijke instrumenten conflicteren en concurreren met elkaar.

Om meer impact te realiseren op de belangrijke maatschappelijke opgaven, is het zaak om het instrumentarium overzichtelijker en consistent te maken voor de ondernemer. Hiervoor staan de politiek, de ministeries en publieke dienstverleners zoals RVO, gezamenlijk aan de lat.

In deze Stand van RVO schetsen we hoe het huidige complexe, conflicterende en concurrerende stelsel van instrumenten ondernemers soms belemmert. We lichten toe wat we als RVO doen om hier verbetering in aan te brengen én wat we graag samen met beleidsmakers en politiek willen bereiken.

Over RVO

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland stimuleert, faciliteert en ondersteunt ondernemend Nederland. Onze medewerkers zorgen dat ondernemers en organisaties subsidies kunnen aanvragen en gebruik kunnen maken van fiscale regelingen. We ondersteunen in projecten, brengen kennis en mensen bij elkaar en zorgen voor naleving van wetten en regels. Zo maken we Nederland economisch sterker en duurzamer én bouwen we aan de wereld van morgen.

Onze opdrachtgevers en onze doelgroepen staan voor stevige maatschappelijke opgaven. Denk alleen al aan het behalen van de doelen uit het Klimaatakkoord of het weerbaar houden van onze economie in tijden van crises. Vanuit onze opdrachten werken wij aan zichtbare maatschappelijke impact op dit soort opgaven.

RVO groeit

De grote hoeveelheid opgaven waaraan RVO werkt, maakt ook dat RVO groeit. In 2021 voerden we zo'n 800+ diensten en regelingen uit. De afgelopen jaren groeide RVO extra snel: van 2.400 medewerkers in 2014 naar ruim 6.100 medewerkers in 2022. De recente groei kwam mede door het uitvoeren van coronaregelingen, zoals de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) en de Aanvullende Tegemoetkoming Evenementen (ATE), die van ons snelheid en flexibiliteit vereisten. Maar ook buiten deze coronaregelingen groeit onze opdrachtenportefeuille. Bijvoorbeeld als gevolg van de regelingen vanuit het Klimaatakkoord.

De afgelopen jaren konden we de toename van opdrachten bolwerken door de grote betrokkenheid en gedrevenheid van onze medewerkers en door nieuwe medewerkers aan RVO te binden. In de huidige arbeidsmarkt is dat geen gemakkelijke opgave. Een andere belemmering hierbij is dat de groei onvoorspelbaar is door de hoeveelheid tussentijdse opdrachten en de jaarlijkse afspraken over opdrachten. Dat brengt onzekerheid met zich mee en belemmert onze ruimte om te anticiperen op de groei. Hierover zijn we met opdrachtgevers in gesprek om te komen tot meerjarige afspraken.

Een complex, concurrerend en conflicterend instrumentarium

Ondernemers spelen een essentiële rol in het behalen van de maatschappelijke doelen in Nederland en daarbuiten. Bijvoorbeeld bij het behalen van de klimaatdoelen. Subsidies of andere tegemoetkomingen stimuleren hen om hier – versneld – aan bij te dragen. Maar het zijn nogal wat grote opgaven waar we voor staan. En al die subsidies en tegemoetkomingen vormen een veelheid aan instrumenten. Zo voert RVO om innovatie te bevorderen al zo'n zeventig regelingen uit die zich richten op het midden- en kleinbedrijf. Allemaal regelingen die voortkomen uit beleidsvoornemens, gestoeld op een politieke wens. Deze regelingen lopen uiteen van kredieten en garantstellingen, tot subsidies voor specifieke toepassingen, zoals het uitvoeren van proeven om kunststoffen te recyclen. Elke regeling kent weer haar eigen voorwaarden, bijvoorbeeld over samenwerking of benodigde eigen investering. Sommige van deze regelingen kennen een tijdelijke, eenmalige aanvraagperiode. Andere kunnen doorlopend aangevraagd worden of tot het beschikbare budget op is. Bij de ondernemer komen programma's en regelingen uiteindelijk bij elkaar, naast wet- en regelgeving waar een ondernemer ook mee te maken heeft.

De ervaring van RVO is dat het landschap van regelingen, programma's én wet- en regelgeving omvangrijk is. Zo omvangrijk dat (grote) delen van het landschap helaas te complex zijn geworden. Ook is het helaas het geval dat aan de tekentafel zorgvuldig ontworpen instrumenten, in de praktijk soms conflicteren en elkaar beconcurreren.

Complex

Sierteler

Zuid-Holland

“Van subsidies die bijdragen aan verduurzaming, heb ik wel gebruik gemaakt. Als je daar als ondernemer de tijd voor neemt, kom je daar wel uit. Maar daar moet je wel even voor gaan zitten en ervaring in opdoen. En als je een innoverende weg in wil slaan, wordt het allemaal nóg een stuk lastiger. Wij zijn al vier jaar bezig met verduurzaming door middel van waterstof. En omdat we daarmee vooruitlopen op de markt, lopen we tegen heel wat dingen aan. Qua subsidies kom je dan buiten het ‘doorsneetraject’. Het is dan echt een wirwar van regelingen. Dan moet je wel een extern bureau inschakelen wil je daar nog wat van begrijpen. En dat kost je tienduizenden euro’s. Geld dat dan niet in de innovatie gestoken kan worden.”

Veel ondernemers herkennen zich in deze quote over complexiteit. Het geeft de problematiek weer die we van veel ondernemers horen. De hoeveelheid wetten, regels en instrumenten stapelt zich op. Of het nu regelingen betreft in het agrarische domein, innovatie of klimaat, of over internationaal ondernemen gaat. Ondernemers ervaren een grote complexiteit in het instrumentarium dat de overheid aanbiedt om maatschappelijke opgaven te stimuleren. Door deze complexiteit haken ondernemers af. Bijna altijd moeten er extra kosten worden gemaakt aan adviseurs. En vaak beginnen ondernemers niet eens meer aan de zoektocht. Dit is jammer. Zo wordt de gewenste impact niet optimaal gerealiseerd.

Voor ondernemers is het aanvragen van subsidies niet de kerntaak van hun bedrijf. Ook het mee realiseren van de maatschappelijke opgaven zoals verduurzaming is niet de bestaansgrond van de meeste bedrijven, terwijl ondernemers wel graag willen verduurzamen. Het verstrekken van subsidies of bieden van fiscale aftrekmogelijkheden, maakt investeringen in verduurzaming toegankelijker en meer bereikbaar. Maar dat werkt het best als het geheel aan stimuleringsmaatregelen toegankelijk is. Dat wil zeggen: simpel, overzichtelijk en gebruiksvriendelijk.

De complexiteit belemmert vooral kleinere ondernemers, die geen tijd en capaciteit hebben om te onderzoeken waar de overheid faciliterend of ondersteunend kan zijn. RVO zet zich maximaal in om die doelgroep te bereiken, maar kan de complexiteit niet in haar eentje wegnemen.

Consultant

Noord-Brabant

“De ondernemers komen bij ons, de intermediairs, terecht omdat het subsidielandschap te complex is. Ze werken bij de aanvragen met investeringen en grote bedragen waarmee ze geen fouten willen maken. Want als er iets verkeerd wordt ingediend, kan er meteen een streep door de subsidie. Ook weten ze vaak niet waar ze het moeten zoeken: of ze op landelijk, Europees, provinciaal of gemeentelijk niveau een subsidie kunnen aanvragen. Er zijn veel plekken om te zoeken en als je niet weet wat je zoekt en je ook nog eens superdruk bent met je bedrijf, is er geen beginnen aan. Daarbij komen ook vragen over het wel of niet stapelen van regelingen. Daar is veel onduidelijkheid over; wat mag wel, wanneer mag het niet. Je wil jezelf niet te vroeg rijk rekenen, maar je wil wel het maximale eruit halen.”

Concurrerend

Natuurinclusieve melkveehouder

Overijssel

“We hebben met behulp van de regeling ‘Investering milieuvriendelijke maatregelen’ een mestverwekingsinstallatie laten bouwen om houtsnippers mee te composteren. De installatie brengt koeienmest bij houtsnippers en zorgt dat de stikstof zich bindt aan de koolstof in het hout. De houtsnippers koop ik op en gebruik ik om het land mee te composteren. De warmte die vrijkomt gebruik ik om mijn woning en ontvangstruimte te verwarmen. Zo zijn we duurzaam bezig en nu volledig van het gas af op onze locatie. Maar vervolgens komen er subsidies om biomassacentrales te stimuleren. Die gebruiken dezelfde houtsnippers, waardoor ik met hen moet concurreren. De prijs van de houtsnippers is verdubbeld, waardoor ik er nu jaarlijks vijftienduizend euro meer aan kwijt ben. En dat terwijl mijn installatie de uitstoot van gassen juist beperkt en de biomassacentrales CO₂ de lucht in blazen. Door de verschillende regelingen concurreren de toepassingen nu met elkaar. Dat lijkt me niet helemaal de bedoeling.”

Als RVO zien wij dat een beoogd maatschappelijk doel er vaak toe leidt dat er een nieuwe subsidie-regeling of nieuwe financiële regeling met de beste bedoelingen door de politiek en beleid in het leven wordt geroepen. Bovenop de vele bestaande instrumenten. Zo’n nieuw instrument moet de ondernemer stimuleren om een investering te doen. Toch zien we in de praktijk dat meer subsidie en financiële regelingen niet altijd leiden tot meer investeringen. Of tot investeringen die het best bijdragen aan de gewenste maatschappelijke doelen.

Dit komt voor een belangrijk deel doordat sommige subsidies en fiscale regelingen ongewild met elkaar concurreren. In het grote aanbod van regelingen komt het regelmatig voor dat deze instrumenten overlappen en voor onduidelijkheid zorgen bij de ondernemer. De ondernemer maakt dan een keuze. Want elke regeling vraagt ook een investering. Een investering in tijd om de aanvraag te doen. Maar ook een investering vanuit het eigen – of het geleende – geld van de ondernemer. Geld dat de ondernemer maar één keer kan uitgeven.

Als er veel subsidies en financiële regelingen zijn, zien we dat deze met elkaar kunnen concurreren. De ondernemer kiest dan sneller voor de investering met de minste terugverdientijd. Dit hoeft niet altijd de investering te zijn die het meeste maatschappelijke impact heeft of het meeste bijdraagt aan het gewenste maatschappelijke doel.

Het succes van de één...

De Milieu-investeringsaftrek (MIA) en de Willekeurige afschrijving milieu-investeringen (Vamil) zijn langlopende regelingen vanuit het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW). Hiermee kunnen ondernemers fiscaal voordelig investeren in milieuvriendelijke bedrijfsmiddelen. Begin 2022 werd het Economisch Herstelfonds (EHF) opengesteld, in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Deze subsidie vergoedde tot maximaal 60 procent (75 procent voor landbouwers tot en met 40 jaar) van de investeringen in soortgelijke maatregelen. Als het EHF is toegekend, heeft de ondernemer de maximale steun gekregen die vanuit het Europees steunkader is toegestaan. MIA en Vamil kunnen dan niet meer toegekend worden. Een regeling als het EHF leidt daardoor tot minder toekenningen vanuit MIA en Vamil.

Conflicterend

Melkveehouder

Overijssel

“Ons streven is om honderd procent zelfvoorzienend te zijn. Voer voor mijn koeien verbouw ik zelf en de mest rijd ik op mijn eigen land uit. Dat scheelt enorm veel transport: er hoeft geen voer uit Zuid-Amerika te komen en de mest blijft hier. Maar nu moet ik bufferstroken op mijn land toepassen waar ik geen mest meer mag uitrijden. Hierdoor houd ik mest over en groeien ook mijn gewassen minder goed. Nu moet ik extra voer inkopen én mijn overige mest transporteren. Dat is allemaal weer extra CO₂-uitstoot.”

In sommige gevallen leidt stapeling van regels of regelingen niet alleen tot complexiteit bij de ondernemer of tot concurrentie tussen regelingen onderling, maar ook simpelweg tot conflicterende effecten. Zo kan een regeling of regel – onbedoeld – een nadelig effect hebben op een maatschappelijke opgave waar we als RVO aan willen bijdragen. Meestal komt dit doordat een opdrachtgever instrumentarium weliswaar met een maatschappelijk doel als uitgangspunt ontwikkelt, maar daarbij door de complexiteit niet altijd de verschillende beleidsdoelen integraal kan afwegen. Deze verschillende doelen komen dan in de vorm van conflicterende instrumenten bij de ondernemer bij elkaar.

Als RVO zetten wij ons in dergelijke situaties in om de ondernemer zo goed mogelijk te helpen, terwijl wij er tegelijkertijd naar streven om het maatschappelijke doel te bereiken. Bekeken vanuit de wereld van ondernemers brengen wij in beeld waar het instrumentarium knelt. Vervolgens bespreken we de conflicterende regelingen met onze opdrachtgevers.

Ondernemer in agroforestry

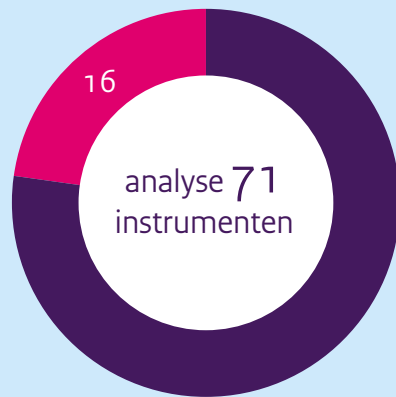
Noord-Brabant

“Met agroforestry werken we anders dan de gangbare landbouw, maar we moeten wel voldoen aan dezelfde regels. Dat werkt voor ons niet. Er moet daar meer speelruimte komen. Wij doen goeds voor de maatschappij en natuur, maar omdat we met de dichtgetimmerde regelgeving te maken krijgen, kunnen we eigenlijk niet verder. We gebruiken ons land om twee bossen met elkaar te verbinden door bomen te planten. Dat voegt in veel opzichten waarde toe voor de omgeving en zorgt dat wij weer nieuwe vrucht- of notenbomen kunnen planten. Maar daar krijgen we ook te maken met bestemmingsplannen van de gemeente: we mogen niet zomaar bomen planten op ons perceel, omdat het bijvoorbeeld het uitzicht voor omwonenden belemmert. Dat is vervelend. Wij boeren willen wel veranderen, maar dan moet dat vanuit de overheid ook mogelijk gemaakt worden. Nu moeten wij zelf dingen uitzoeken en uitproberen; een weg nemen met heel veel hobbels, waarbij je te vaak ‘kan niet’ te horen krijgt en er verder niet meegedacht wordt over een alternatief.”

Kringlooplandbouw

In opdracht van het ministerie van LNV heeft RVO in 2020 een analyse uitgevoerd op 71 instrumenten, met als doel om inzichtelijk te maken in welke mate een instrument bevorderend werkt voor kringlooplandbouw. Dit omvatte instrumentarium vanuit verschillende ministeries, met verschillende onderliggende beleidsdoelen.

Voor 16 instrumenten bleek dat deze kunnen leiden tot investeringen die juist een negatief effect hebben op schone lucht, gezonde bodem, klimaat en energie, biodiversiteit, natuur en/of de relatie tussen boer en samenleving. Er zijn voor de ondernemer goede redenen om van deze regelingen gebruik te maken, maar uiteindelijk dragen zij dus niet bij aan – of hebben zij zelfs een averechts effect op – de oplossingen voor de maatschappelijke opgave waar we samen met de ondernemer aan werken.

Waar willen wij naartoe?

Door instrumenten met elkaar te bundelen, kunnen we een overzichtelijker, minder omvangrijk en beter op elkaar aangesloten instrumentarium maken. Zo kunnen we gericht toewerken naar onze doelen. En naar meer impact. Dit kan RVO niet alleen. Dus blijven wij ophalen bij ondernemers wat er nodig is om de dienstverlening te verbeteren. En gaan we de komende tijd in gesprek met onze opdrachtgevers, onze mede-publieke dienstverleners, Kamerleden en andere organisaties in ons netwerk over hoe we samen meer impact kunnen realiseren.

Politiek, beleid en publieke dienstverlening samen aan de slag

Onze ervaring is dat de roep om steun van de overheid toeneemt. Ondernemers kijken naar de overheid en de politiek om hen te begeleiden in transitie of te steunen bij onvoorziene omstandigheden. RVO krijgt vaak een rol bij de uitvoering hiervan. Tegelijkertijd neemt het vertrouwen in diezelfde overheid af. Juist omdat niet altijd geleverd kan worden wat beloofd is. We moeten ons bewust zijn van de gezamenlijke verantwoordelijkheid die we hierin dragen: ministeries, publieke dienstverleners én politiek.

Deze gezamenlijke verantwoordelijkheid kunnen we dragen in goede samenwerking. Een open uitwisseling van informatie die de politieke besluitvorming, uitvoerbaarheid en maatschappelijke impact ten goede komt.

Een uitwisseling die ons in staat stelt slimmer koppelingen te maken. Waardoor de complexiteit van het geheel aan programma's en regelingen afneemt. Dat we voorkomen dat regelingen met elkaar conflicteren. En dat we voorkomen dat ondernemers afhaken. Want wat we juist willen is de ondernemer voorstellen en helpen.

Uitvoerbare regelingen, haalbare beslistermijnen en geüniformeerde begrippen zijn een gezamenlijke verantwoordelijkheid van politiek, beleid en publieke dienstverlening. Deze samenwerking werkt het best op basis van vertrouwen. Een samenwerking waarin de Tweede Kamer haar controlerende rol neemt, maar waarin publieke dienstverleners ook ruimte krijgen. Ruimte om, met onze kennis en expertise, de uitvoering zo vorm te geven dat we maximale maatschappelijke impact realiseren. Als RVO beschikken wij immers over de kennis, expertise en ervaring om dit te doen. Wij vertrouwen erop dat ons de ruimte gegund wordt om deze kennis, expertise en ervaring in te zetten.

Samenwerking vraagt ook om korte lijnen. Elkaar begrijpen en weten wat er speelt. De afstand tussen politiek en publieke dienstverlening is nog altijd groot. RVO neemt graag het initiatief om deze afstand te verkleinen door actiever te vertellen wat wij doen, wat onze successen zijn en waar nog grote uitdagingen liggen. Kamerleden nodigen we van harte uit om bij RVO mee te kijken. Om te zien hoe wij werken en waar wij in ons werk tegenaan lopen.

Andersom vragen wij de politiek om zorgvuldigheid. Bijvoorbeeld als het gaat om het managen van publieke verwachtingen ten aanzien van de uitvoering. Uitspraken en toezeggingen van politici leiden tot verwachtingen. Als RVO kunnen wij deze verwachtingen niet altijd waarmaken. Wij vragen de politiek daarom om vooraf ook bij publieke dienstverleners zoals RVO na te gaan wat haalbaar en realistisch is. Daar denken wij graag zo vroeg mogelijk over mee. Zoek ons op en schakel ons in. Een betrouwbare overheid anno 2022 vraagt om nauwe samenwerking tussen politiek, beleid en publieke dienstverleners.

GOUD in handen

Als publieke dienstverlener heeft RVO veel ervaring met en kennis over wat wel en niet werkt in de praktijk. Met onze grootste opdrachtgevers, de ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), bekijken we hoe we die kennis optimaal kunnen inzetten. Bijvoorbeeld bij het tot stand brengen van een nieuwe regeling of nieuw programma. Dat doen we in het Project Generieke Optimalisering Uitvoering Dienstverlening (Project GOUD).

Doel van dit project is dat de beleidsdirecties van de ministeries en RVO in een vroeg stadium met elkaar om tafel zitten bij het ontwikkelen van programma's en regelingen voor ondernemers: op basis van gelijkwaardigheid en met de passende kennis en ervaring die we gezamenlijk in huis hebben.

GOUD komt onder meer voort uit Werken aan Uitvoering (WaU) en de spoedregelingen rondom de coronapandemie. Bij het opzetten van de spoedregelingen bleek dat we snel goede en effectieve regelingen konden openstellen door vanaf de beginfase met ervaren teamleden samen te werken.

Oog voor de menselijke maat

Bij RVO stellen we onszelf vaker de vraag: wat is het doel van het beleidsinstrument? In bijzondere situaties zoeken we samen met de ondernemer op persoonlijk niveau, binnen de geldende kaders, naar een oplossing die past binnen het doel van de regeling. Zo hebben we oog voor de menselijke maat én dragen we bij aan het beleidsdoel.

Bij de TVL bespreken we bijzondere situaties in een speciaal team. Dit team beoordeelt de situatie en probeert een passende oplossing te vinden. Als dit geen uitkomst biedt, is er een commissie die advies uitbrengt over het eventueel toepassen van maatwerk vanwege heel bijzondere omstandigheden. Deze commissie heeft tot nu toe 44 situaties behandeld, waarbij in 19 situaties een positief advies is afgegeven.

Sinds 2021 kunnen RVO-medewerkers ook situaties vanuit het agrarische domein voorleggen aan de Commissie Bijzondere Zaken Agrodomein. De commissie heeft een adviserende functie. De verantwoordelijk directeur kan gebruikmaken van zijn bevoegdheid om het advies op te volgen, of dit te bespreken met de opdrachtgever. In 2021 heeft de Commissie Bijzondere Zaken Agrodomein in tien situaties advies uitgebracht. Drie keer was het advies om de ondernemer tegemoet te komen. Dit advies is in alle gevallen opgevolgd.

De eerste stappen zetten we zelf

Met deze Stand van RVO willen we de eerste stap zetten om samen met andere publieke dienstverleners en met andere organisaties in ons netwerk zo goed mogelijk bij te dragen aan de opgaven waar we als maatschappij nu voor staan. We zoeken manieren om de ondernemer wegwijs te maken in het complexe systeem, zo veel mogelijk vanuit de één-loketgedachte en vanuit een integrale blik op onze dienstverlening aan ondernemers. En we investeren verder in het vergroten van onze kennis en inzichten van onze doelgroepen. Zo weten we welk instrument en welk overheidshandelen het beste aansluit bij de behoeften van de maatschappij, de overheid en de ondernemer.

Wij streven excellentie na richting onze opdrachtgevers. Dat begint bij de manier waarop we de opdrachten uitvoeren. We delen actief onze kennis en ervaringen met onze opdrachtgevers. Voor hen maken we in toenemende mate analyses over de interactie tussen en het gebruik van instrumenten. Zo geven we beleidsmakers inzichten in hoe instrumentarium in de praktijk van de ondernemer uitpakt; waar het complex wordt, conflicteert met andere beleidsdoelen of concurreert met ander instrumentarium én hoe we dat kunnen verbeteren.

We zijn al goed op weg. Met onze kennis van de doelgroepen en een omvangrijk instrumentarium worden we steeds vaker als een gelijkwaardige partner gevraagd om aan te schuiven bij de ontwikkeling van beleidsinstrumenten. Dit past ook bij de gedachten van Werk aan Uitvoering (WaU), zoals oog voor de menselijke maat. Met veel opdrachtgevers werken we op deze manier goed samen, maar het kan altijd beter. Er is en blijft werk aan de winkel.

Met de adviezen vanuit de WaU in de hand, hebben we ook gekeken welke stappen we zelfstandig konden zetten om de ondernemer nog beter van dienst te kunnen zijn. Want als publieke dienstverlener wil RVO de dienstverlening richting ondernemers te allen tijde op orde hebben. Met begrip voor de situatie van de ondernemer en met oog voor de menselijke maat.

Inmiddels komen echter ook de grenzen van onze capaciteit in zicht. Daardoor zullen we keuzes moeten maken welke opdrachten we kunnen uitvoeren. Dat doen we samen met onze opdrachtgevers, publieke dienstverleners en andere organisaties. Het belangrijkste uitgangspunt is daarbij dat we datgene willen doen wat het meeste bijdraagt aan de maatschappelijke opgaven waar RVO aan werkt. Met name richting ondernemers. Zo hopen we dat we de komende jaren steeds meer impact kunnen maken op de maatschappelijke opgaven die er zijn. Het verminderen van de complexiteit, de conflicten en concurrerende effecten van het instrumentarium is daarbij een belangrijke voorwaarde.

Colofon

Dit is een publicatie van:

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL Den Haag
Postbus 93144 | 2509 AC Den Haag
T +31 (0) 88 042 42 42
F +31 (0) 88 602 90 23
www.rvo.nl

© Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | augustus 2022

Publicatienummer: RVO-179-2022/BR-CORP

RVO is een onderdeel van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.